δηλαδή: *«Όταν κατακρίνεις τὸν νόμον δὲν εἶσαι τηρητής του, ἀλλὰ κριτής του. Ἕνας εἶναι ὁ νομοθέτης καὶ ὁ κριτής, αὐτὸς ποὺ μπορεῖ νὰ σώσει καὶ νὰ καταστρέψει».*

Γι' αὐτὸ οἱ Πατέρες μᾶς δίδαξαν νὰ ἐμπιστευόμαστε τὸν Πάνσοφο καὶ Πανάγαθο Κύριό μας κατὰ τὴν ἀδιάλειπτη προσευχὴ τῆς λατρείας τῆς Ἐκκλησίας μας *«ἑαυτοὺς καὶ ἀλλήλους καὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα»* χωρὶς νὰ ἀπαξιώνουμε καὶ τὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἀνάπτυξη τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν ἀπόκτηση γνώσεων γιὰ τὴν βελτίωση τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς μας.

2. Ἅγιοι τῆς πίστεως.

Οἱ Ἅγιοι ἦσαν πιστοὶ στὸν Θεὸ ἄνθρωποι.

Ἐδίδαξαν στοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύουν στὸν ἀληθινὸ καὶ ζωντανὸ Θεὸ κατὰ τὴν ἐντολὴ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ: *«Πιστεύετε εἰς τὸν Θεόν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε»* (Ἰωάννου ιδ΄ 1).

Ὑπερασπίσθηκαν μὲ σθένος καὶ παρρησία, γενναιότητα καὶ αὐτοθυσία τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τῆς εἰδωλολατρίας καὶ τῶν ποικιλωνύμων αἱρέσεων. Ἡ πίστη κατὰ τοὺς πατέρες, ποὺ διετύπωσαν καὶ ἑρμήνευσαν αὐθεντικὰ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι ἰδεολογία καὶ ἡ ἐπιμονὴ στὴν ἀποκεκαλυμμένη ἀπὸ τὸν Θεὸ ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, δὲν εἶναι τυφλὴ καὶ πείσμων προσήλωση σὲ θεωρίες καὶ ἰδέες. Ἡ πίστη στὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας ἐξασφαλίζει τὴν σωτηρία κατὰ τὸν θεόπνευστο λόγο τῆς Γραφῆς *«πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου σωθήσεται»* (Ἰωὴλ γ΄ 5 καὶ Πρὸς Ρωμαίους ι΄ 13). Γι' αὐτὸ καὶ οἱ Πατέρες μας ἀγωνίσθηκαν γιὰ νὰ παραμείνει ἡ πίστη ἀνόθευτη καὶ ἀναλλοίωτη, ὅπως τὴν δίδαξε ὁ Κύριός μας καὶ μᾶς τὴν παρέδωσαν οἱ ἀπόστολοί Του ἀφοῦ *«ἐστὶν Ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος, στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας»* (Πρὸς Τιμόθεον Α΄ γ΄ 15) δηλαδή *«εἶναι ἡ Ἐκκλησία τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὁ στῦλος καὶ τὸ θεμέλιο τῆς ἀλήθειας»*.

Ἔτσι ἡ πίστη ἀποτελεῖ γιὰ τὸν ἄνθρωπο *«ἰσχυρὰ παράκλησι»* καὶ *«ἀσφαλὴ καὶ βεβαία ἄγκυρα τῆς ψυχῆς»* (Πρὸς Ἑβραίους στ΄ 18-19).

Οἱ Πατέρες ὑπεραμύνθηκαν καὶ θυσιάσθηκαν γι' αὐτὰ τὰ πνευματικὰ δικαιώματα τῶν ἀνθρώπων, ποὺ ἀπειλοῦσαν οἱ δοξασίες τόσο τῶν εἰδωλολατρῶν ὅσο καὶ τῶν αἱρετικῶν.

Αὐτὸ τὸν ἀγῶνα ὀφείλει ὁ κάθε πιστὸς νὰ διεξαγάγει γιὰ νὰ διατηρεῖ τὴν ἀκεραιότητα τῆς πίστεώς του στὸν ἀληθινὸ Θεὸ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας του.

3. Ἅγιοι τῆς ἀγάπης.

Στὸ ὕψος ποὺ ἀνέβηκαν οἱ ἅγιοι Πατέρες μας μὲ τὴν σοφία τους, τὴν πίστη καὶ τὸν ἀγῶνα τους γιὰ τὴν ἀρετὴ συνετέλεσε καὶ ἡ ἀγάπη τους γιὰ τὸν συνάνθρωπο, τὸν ὁποῖο ὑπηρέτησαν σὰν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, σὰν θεῖο δημιούργημα ποὺ ἔχει προορισμό του τὴν ἕνωση μὲ τὸν Θεὸ καὶ τὴν αἰώνια ζωή.

Διηύρυναν λυτρωτικὰ τοὺς ὁρίζοντες τῆς προοπτικῆς τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ τὸ ἐλευθέρωσαν ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς ματαιότητος καὶ τῆς ἁμαρτίας δείχνοντας σ' ὅλους τὸν προορισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, ἐξηγώντας τὸν σκοπὸ τῆς δημιουργίας του καὶ ἑρμηνεύοντας αὐθεντικὰ τὶς καταστάσεις τῆς ζωῆς του.

Οἱ ἅγιοι Πατέρες μας διακρίθηκαν γιὰ τὴν κοινωνικὴ προσφορά τους, τὴν ἀγάπη τους γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ὅλη τὴν φιλανθρωπικὴ διακονία τους. Ὑπεστήριξαν ὅτι ὁ καθένας ἄνθρωπος εἶναι θεῖο δημιούργημα, ζῶσα εἰκόνα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἑνότητα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ποὺ ἀπωλέσθηκε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ διασώζεται στὴν Ἐκκλησία μὲ τὴν ἐν Χριστῷ ζωή.

Γι' αὐτὸ πρωτοστάτησαν σέ ἔργα ἀλληλεγγύης καὶ συμπαραστάθηκαν σ' ὅλους τοὺς ἔχοντες ἀνάγκη κατὰ τὴν ἀποστολικὴ προτροπή:

«Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός» (Πρὸς Ἑβραίους ιγ΄ 16)

δηλαδή: *«Μὴν ξεχνᾶτε ἀκόμη νὰ κάνετε τὸ καλὸ καὶ νὰ μοιράζετε ὅ,τι ἔχετε μὲ τοὺς ἄλλους. Μὲ τέτοιες θυσίες εὐχαριστεῖται ὁ Θεός»*.

Στηλίτευσαν μὲ σφοδρότητα τὴν ἀλαζονεία τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Πολέμησαν τὴν κοινωνικὴ διαφθορὰ καὶ τὴν ἀναλγησία. Ἔδειξαν στοργὴ καὶ προστασία σ' ὅλους τοὺς *«κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένους»* (Ματθαίου ια΄ 28) τῆς ζωῆς.

* * * * *

Ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο προτρεπόμεθα:

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν» (Πρὸς Ἑβραίους ιγ΄ 7).

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε. Τηλ. 210-921.7513

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Βασίλειος ὁ μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Οἱ ἅγιοι τῆς σοφίας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης

(30 Ἰανουαρίου 2009)

ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΙΕΡΑΡΧΕΣ

Βασίλειος ὁ μέγας, Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος

Οἱ ἅγιοι τῆς σοφίας, τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης

(30 Ἰανουαρίου 2009)

τοῦ Μητροπολίτου
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Καθὼς ἡ κοινωνία μας ἡ ἐγγύτερη καὶ εὐρύτερη σκοτεινιάζει ὅλο καὶ περισσότερο ἀπὸ τὰ πυκνὰ σύννεφα ποὺ δημιουργοῦν τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας καὶ ἡ ζωή μας ἐξελισσομένη μοιάζει μὲ πλοῦ χωρὶς καθοδηγητικοὺς φάρους ἡ κοινὴ ἑορτὴ τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ Οἰκουμενικῶν Διδασκάλων (30 Ἰανουαρίου) *Βασιλείου τοῦ Μεγάλου* (†329-379 μ.Χ.), *Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου* († 329-389 μ.Χ.) καὶ *Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου* († 344-407 μ.Χ.), φωτίζει τὴν ζωή μας καὶ τονίζει τὶς αἰώνιες ἀξίες ποὺ ἀναδεικνύουν τοὺς ἀληθινὰ μεγάλους, τὶς κατὰ τὴν κρίση τοῦ Δικαιοκρίτου Θεοῦ μεγάλες προσωπικότητες ποὺ ἔλαμψαν στὴν ἐποχή τους καὶ λάμπουν στὶς ἡμέρες μας καὶ θὰ λάμπουν αἰωνίως μὲ τὴν ζωή τους, τὴν ἐκκλησιαστικὴ διακονία τους καὶ τὴν διδασκαλία τους.

Καὶ οἱ τρεῖς Ἅγιοι καὶ πνευματικοὶ Πατέρες μας ἀναδείχθησαν:

1. Ἅγιοι τῆς σοφίας.

Ὁ πεπαιδευμένος ἄνθρωπος συγκεντρώνει τὸν θαυμασμὸ τῶν συνανθρώπων του γιὰ τὶς γνώσεις του καὶ τὴν κατάρτησή του.

Ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἐπιστήμη προβάλλονται ἀπό πολλούς, ὅτι δύνανται νὰ ἀπαντήσουν σ' ὅλα τὰ ἐρωτήματα καὶ νὰ ἐπιλύσουν ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Οἱ ἅγιοι πρόβαλαν τὴν χριστιανικὴ ἀντίληψη γιὰ τὰ θέματα αὐτά, τὴν ἄποψη ποὺ ἔχει ὁ θεόπνευστος λόγος τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἐκφράζει τὸ ἅγιο θέλημά Του.

* * * * *

α) Ἐτόνισαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶνα ἄρτιος καὶ ὁλοκληρωμένος, ὅταν κοσμεῖται ἀπὸ τὴν κατὰ Θεὸν σοφία κατὰ τὸν λόγον *«πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον, πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν δικαιοσύνῃ, ἵνα ἄρτιος ᾖ ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρτισμένος»* (Πρὸς Τιμόθεον Β΄ γ΄ 16-17).

δηλαδή: *«Ὅ,τι βρίσκεται στή Γραφή εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κι εἶναι ὠφέλιμο γιὰ τὴ διδασκαλία τῆς ἀλήθειας, γιὰ τὸν ἔλεγχο τῆς πλάνης, γιὰ τὴν διόρθωση τῶν λαθῶν, γιὰ τὴ διαπαιδαγώγηση σὲ μιὰ ζωὴ ὅπως τὴ θέλει ὁ Θεός, ὥστε ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ νὰ εἶναι τέλειος καὶ καταρτισμένος γιὰ κάθε καλὸ ἔργο»*.

Ἄρτιος καὶ ὁλοκληρωμένος γίνεται ὁ ἄνθρωπος ὅταν στὴν ζωή του καθοδηγεῖται ἀπὸ τὸν θεόπνευστο λόγο τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ καθιστᾶ τὸν ἄνθρωπο δίκαιο, σοφό, ἐνάρετο καὶ τὰ ὅμοια.

Τὰ χαρακτηριστικὰ αὐτῆς τῆς σοφίας περιγράφει ὁ ἅγιος ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος:

«ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην» (Ἰακώβου γ΄ 17-18).

δηλαδή: *«Ἡ σοφία ὅμως ποὺ ἔρχεται ἀπὸ τὸν οὐρανὸ εἶναι πρῶτα γνήσια, ὕστερα εἶναι εἰρηνική, ἀγαθὴ πειστική, γεμάτη εὐσπλαχνία καὶ καλοὺς καρπούς, ἀμερόληπτη καὶ εἰλικρινής»*.

Ἀπὸ τέτοια σοφία μ' αὐτὰ τὰ θεῖα χαρακτηριστικὰ ἐκοσμοῦντο οἱ ἅγιοι Πατέρες μας. Μ' αὐτὴ ἐστόλιζαν καὶ νοηματοδοτοῦσαν τὴν ἀνθρώπινη σοφία τους.

* * * * *

β) Συνδύασαν τὴν γνώσι μὲ τὴν ἀρετή. Οἱ ἄνθρωποι τιμοῦν τοὺς ἐργάτες τῶν Γραμμάτων καὶ τῶν Ἐπιστημῶν. Ἡ Ἐκκλησία τιμᾶ προεχόντως τοὺς κοσμημένους ἀπὸ τὴν ἀρετή, χωρὶς νὰ ὑποτιμᾶ τὴν γνώση καὶ τὴν ἐπιστήμη.

Ὁ ἡμέτερος φιλόσοφος Πλάτωνας ἀπὸ τὴν πολιά ἀρχαιότητα ἐπισημαίνει ὅτι:

«Πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη δικαιοσύνης καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς πανουργία, ἀλλ' οὐ σοφία φαίνεται» (Πλάτωνος, Μενέξενος 246e-247a).

δηλαδή: *«Κάθε ἐπιστήμη ποὺ χωρίζεται ἀπὸ τὴν δικαιοσύνη καὶ ἀπὸ τὶς ἀρετὲς φαίνεται πανουργία (ἔργον πονηρὸν καὶ κακόν) κι ὄχι σοφία (ἔργον ἀγαθόν)»*.

Τὴν σχέση γνώσεως καὶ ἀρετῆς τονίζουν καὶ οἱ λόγοι τῆς Γραφῆς: *«Πᾶσα σοφία φόβος Κυρίου, καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ ποίησις νόμου. Καὶ οὐκ ἔστι σοφία πονηρίας ἐπιστήμη, καὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βουλὴ ἁμαρτωλῶν φρόνησις»* (Σοφίας Σειρὰχ ιθ΄ 20, 22).

δηλαδή: *«Ἡ οὐσία τῆς σοφίας εἶναι νὰ σέβεται κανεὶς τὸν Κύριον καὶ ἡ σοφία αὐτὴ προϋποθέτει τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ σοφία δὲν εἶναι γνώση τῆς κακίας, καὶ στῶν ἁμαρτωλῶν τὰ διαβούλια φρόνηση δὲν ἐπικρατεῖ»*.

* * * * *

γ) Ἐκήρυξαν *«τὸ μὴ πεποίθατε ἀπ' ἄρχοντας ἐπὶ υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστι σωτηρία»* (ρμε΄ (ρμστ΄) 145,3) καὶ ἐδίδαξαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐμπιστεύονται τὸν Κύριο καὶ Θεό μας. Ἐνῷ οἱ ἄνθρωποι στηρίζουν στὴν ἐπιστήμη τὶς ἐλπίδες τους γιὰ νὰ βελτιώσουν τὶς συνθῆκες τῆς ζωῆς τους, γιὰ νὰ ἐπιλύσουν ὅλα τὰ προβλήματά τους καὶ γιὰ νὰ λάβουν τὴν ἀπάντηση στὰ ὑπαρξιακὰ καὶ ἄλλα ἐρωτήματα τῆς ζωῆς τους, ἐν τούτοις ἡ ἐπιστήμη παρὰ τὶς προόδους της καὶ τὰ θαυμαστὰ ἐπιτεύγματά της δὲν δύναται νὰ λύσει τελείως καὶ ὁριστικῶς τὰ προβλήματα τοῦ ἀνθρώπου. Ὅσο ἡ γνώση διευρύνεται τόσο ὁ ὠκεανὸς τῆς ἄγνοιας βαθαίνει. Τὸν λόγο αὐτὸ θὰ κατανοήσουμε μὲ τὸ ἑξῆς παράδειγμα. Ὑποθέτουμε, ὅτι ἡ γνώση εἶναι μία νησίδα στὸν ὠκεανὸ τῆς ἄγνοιας, ὅσο πληθύνεται ἡ γνῶσι διευρύνεται ἡ περιφέρεια τῆς νησίδας τῆς γνώσεως μέσα στὸν ὠκεανὸ τῆς ἄγνοιας, ἄλλο τόσο βαθαίνει καὶ ὁ ὠκεανὸς τῆς ἄγνοιας ποὺ περιβάλλει τὴν νησίδα τῆς γνώσεως.

Μόνο ὁ Θεὸς εἶναι πάνσοφος καὶ παντοδύναμος καὶ κατέχει τὶς ἰδανικὲς λύσεις σὲ ὅλα τὰ θέματα καὶ μπορεῖ νὰ τὶς ἐπιβάλλει. Κατὰ τὸν λόγο τῆς ἁγίας Γραφῆς *«εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστίν ὁ νομοθέτης καὶ κριτὴς ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι»* (Ἰακώβου δ΄ 11-12).